

ПЕРШИЙ ВИПАДОК ГНІЗДУВАННЯ КУЛИКА-ДОВГОНОГА (*HIMANTOPUS HIMANTOPUS*) У РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

М.В. Франчук¹, П.М. Гринюк²

¹ Рівненський природний заповідник; ур. «Дубки-Розвилька», м. Сарни, 34503, Рівненська обл., Україна
Rivnenskyi Nature Reserve; Dubky-Rozvylka, Sarny, 34503, Rivne region, Ukraine

² Західноукраїнське орнітологічне товариство; вул. Почайівська, 1, с. Батьків, 35563, Радивилівський р-н, Рівненська обл., Україна
West-Ukrainian Ornithological Society; Pochayivska str., 1, Batkiv, 35563, Radyvyliv district, Rivne region, Ukraine

✉ М.В. Франчук (M.V. Franchuk), e-mail: m_franchuk@ukr.net

The first breeding record of the Black-winged Stilt (*Himantopus himantopus*) in Rivne region (West Ukraine). - M.V. Franchuk, P.M. Hryniuk. - **Berkut. 27 (1). 2018.** - Black-winged Stilt is a rare bird species listed in the Red Book of Ukraine. The main breeding population is concentrated in southern part of the country. In central and northern regions these birds nest only sporadic. During last decades an expansion of the species to the north was observed. In June of 2018 three pairs were found on ponds in the valley of river Ustia near the village of Velykii Oleksyn (50° 40' N, 26° 12' E). We observed a female warming a chick on June 4th and two chicks with two disturbed pairs on June 16th. This is the first documented case of nesting of the Black-winged Stilt in Rivne region. [Ukrainian].

Key words: fauna, distribution, expansion, rare species.

У червні 2018 р. на ставках у долині р. Устя біля с. Великий Олексин Рівненського району були виявлені три пари кулика-довгонога. 4.06 спостерігали одне пташеня, яке обігрівала самка, а 16.06 – двох пташенят, біля котрих турбувалися дві пари дорослих птахів.

Ключові слова: фауна, поширення, розселення, рідкісний вид.

Кулик-довгоніг (*Himantopus himantopus*) – вид, занесений до Червоної книги України зі статусом «вразливий». Його основна гніздова популяція зосереджена на узбережжі Чорного й Азовського морів. У внутрішній частині країни гніздиться мозаїчно (Корзюков, 2009). Протягом останніх десятиліть довгоніг почав активно розселятися в центральних та північних областях України. Він виявлений на гніздуванні в Луганській, Донецькій, Харківській (Корзюков, 2009), Сумській, Черкаській, Полтавській, Дніпропетровській (Гаврилюк, Ілюха, 2013), Хмельницькій (Новак, 1999), Волинській (Матеріали..., 1995, 2013), Закарпатській (Матеріали..., 2015) та Київській (Мороз та ін., 2015) областях, а також на півдні Білорусі, в Литві й Польщі (Лучик и др., 2017).

У Рівненській області вид відмічено вперше у 2017 р.: на розливі р. Устя біля північної околиці с. Великий Олексин Рівненського району та в заплаві р. Случ, за кілометр на схід від с. Колки Дубровицького району (Ільчук та

ін., 2017). На розливах р. Устя у 2017 р. окремих особин кулика-довгонога (до 5) спостерігали до кінця травня та один раз у серпні. Доказів їх гніздування на цій території не отримано.

4.06.2018 р. під час обстеження ставків у долині р. Устя (північна околиця с. Великий Олексин) підтверджено достовірне гніздування кулика-довгонога. На замуленому ставку виявлено три пари птахів, одна з яких мала пташеня (фото 1). Самка обігрівала його на межі щільної водної рослинності та відкритої мулистої поверхні. Самець із цієї пари турбувався й активно нападав на чайок (*Vanellus vanellus*), звичайних мартинів (*Larus ridibundus*) та очертяного луня (*Circus aeruginosus*). Натомість, пара ігнорувала присутність численних виводків лиски (*Fulica atra*) та куликів, що тут годувалися – болотяних (*Tringa glareola*) та звичайних (*T. totanus*) коловодників і великих грициків (*Limosa limosa*). Дві інші пари куликів-довгоногів не проявляли ознак турбування та шукали їжу неподалік.

Фото 1. Самка кулика-довгонога, яка обігрівляє пташеня. 4.06.2018 р., заплава р. Устя біля с. Великий Олексин Рівненської обл. Фото М.В. Франчука.
Photo 1. A female Black-winged Stilt warming a chick.

При повторному обстеженні ставків (16.06.2018 р.) на тій самій ділянці на луці, яка межувала зі ставком, у траві виявлено двох пташенят кулика-довгонога (фото 2). Вони втікали від дослідника, а при наближенні – прикидалися мертвими. Над пташенятами стурбовано літали чотири дорослі птахи. Можна припустити, що пташенята належали цим двом парам.

Подяки

Автори висловлюють вдячність Владу Гедзюку та Роману Котику за участь у спільних обстеженнях та особливу подяку В. Гедзюку за надання якісного фото кулика-довгонога до цього повідомлення.

ЛІТЕРАТУРА

Гаврилук М.Н., Ілюха А.В. (2013): Гнездование ходулочника (*Himantopus himantopus*) и шилокловки (*Recurvirostra avosetta*) в Черкаской области. - Беркут. 22 (2): 169-171.

Фото 2. Пташеня кулика-довгонога. 16.06.2018 р., там само. Фото В.О. Гедзюка.
Photo 2. A chick of Black-winged Stilt.

- Льчук В.П., Гринюк П.М., Добринський О.В., Журавчак Р.О., Франчук М.В. (2017): Нові види птахів у фауні Рівненської області. - Беркут. 26 (1): 8-10.
- Корзюков А.І. (2009): Кулик-довгоніг (ходуличник). - Червона книга України. Тваринний світ. К.: Глобалколсалтинг. 449.
- Лучик Е.А., Карліонова Н.В., Пинчук П.В. (2017): Современное состояние двух видов семейства Шилокловковые *Recurvirostridae* в Беларуси: Ходулочника *Himantopus himantopus* и Шилокловки *Recurvirostra avosetta*. - Актуальные проблемы зоологической науки в Беларуси. Сб. статей XI Зоол. Межд. научно-практ. конф., приуроч. к 10-летию основания ГНПО «НПЦ НАН Беларуси по биоресурсам», Беларусь. Мн.: Изд. А.Н. Вараксин. 312-318.
- Матеріали орнітологічних спостережень на території західних областей України за 1994 рік. - Troglodytes. 1995. 5: 17-43.
- Матеріали орнітологічних спостережень на території західних областей України за 2000 рік. - Troglodytes. 2013. 4: 103-129.
- Матеріали орнітологічних спостережень на території західних областей України за 2001–2003 роки. - Troglodytes. 2015. 5-6: 126-159.
- Мороз В.О., Казанник В.В., Домашевський С.В., Bijlmakers P., Сімон А.О. (2015): Нові дані по рідкісних та маловивчених видах птахів Київської області. - Беркут. 24 (2): 87-92.
- Новак В.О. (1999): Кулики Хмельницької області. - Беркут. 8 (2): 137-140.